

CONSTANTIN VIRGIL
GHEORGHIU

Cei ce caută pe Domnul înțeleg lui
(Psalm 28, 5)

Viața lui Mahomed

Traducere din limba franceză de
Gheorghică Ciocioi

editura
Σοφία

București

Grădina de D. 14.1

Cei ce caută pe Domnul înțeleg tot.

(Pilde 28, 5)

I

Să mori ars de viu pentru Dumnezeuul tău

Abd al-Muttalib – cel care avea să devină bunicul lui Mahomed – este unul dintre cei zece oligarhi ai cetății Mecca. Bărbat bine făcut, mai înalt decât sunt arabii în general, el este blond; lucru nelalocul lui, își vopsește barba și părul, primind de la un prinț yemenit (1), cu ocazia unei călătorii în Arabia meridională, un flacon de vopsea, cât și modul de întrebuințare a acesteia. Om bogat, elegant, Abd al-Muttalib este trecut de 50 de ani. Soarta i-a dăruit tot ceea ce ar putea să facă din el un om fericit. Și, cu toate acestea, viața lui este o dramă. Când vorbește cu prietenii săi ori cu alți negustori nu uită nici măcar pentru o clipă de amarul care-l chinuie...

Totuși, astăzi, pentru prima oară aude vorbindu-se despre o durere care o depășește pe a sa. În timpul povestirii, uită de propria durere. Povestitorul este Al-Harith-ibn-Muad, conducătorul tribului Jurhum din Mecca. Acesta îi vorbește despre un pogrom, un masacru, care s-a petrecut în Najran, o oază din Arabia meridională.

Iată faptele povestite de Al-Harith. Acestea s-au petrecut cu câțiva ani înainte, în jurul anului 530 al erei creștine. Arabia este un teritoriu imens, având mai bine de trei milioane de metri pătrați, însă aproape în totalitate pământurile ei sunt sterpe: o mare de nisip, de pia-

tră roșie și de lavă. Doar o zecime este fertilă, alcătuită din regiuni aflate mai degrabă în partea de miază-zi, cu precădere în Yemen. Yemen înseamnă „țara dreaptă” ori „țara fericită”. Romanii au numit-o *Arabia Felix*. Acolo, în vremurile biblice, a trăit regina din Saba, contemporana lui Solomon. Sudul Arabiei a fost creștinat în mai multe rânduri, apoi descreștinat și iarăși creștinat. Primul care a adus cuvântul Evangheliei în această regiune – conform tradiției – a fost unul dintre cei 12 Apostoli ai lui Hristos, Sfântul Bartolomeu (2). El a evanghelizat Yemenul înainte de a trece strâmtoarea Bab-el-Mandeb ca să ajungă în Abisinia.

Regatul himyariților, în Arabia de Sud, îl are ca rege pe Dhu Nuwas, adică „domnul cu cărlionți lungi”. De religie iudaică, acesta a hotărât, după cutumă, ca toți supușii săi să adore același Dumnezeu ca și el. Oamenii n-au avut ce face. Cei care nu se vor supune regelui lor nu vor mai fi socotiți fideli ai săi. Însă Dhu Nuwas nu s-a mulțumit doar cu aceasta. El dorea ca toate popoarele învecinate să se convertească, de asemenea, la iudaism. Or, cei dintâi vecini ai regelui Dhu Nuwas, la nord, sunt arabii din oaza Najran. Najran este o fâșie de pământ, mai mult ori mai puțin fertilă, care se întinde pe o sută de kilometri în mijlocul pustiei de nisip și de piatră. Această fâșie de pământ este înconjurată de cumplitul deșert Rub' Al Khâli, care acoperă cu nisip roșu și cu piatră opt sute de mii de kilometri pătrați și care se prelungește la nord cu un alt deșert numit Dahna, lung de șase sute de kilometri, pentru a se sfârși în deșertul uriaș dinspre miază-noapte ce poartă numele de Nefud, adică „dunele”, ori Bakr-Billa-Ma, „marea fără apă”.

Dhu Nuwas, „domnul cu cârlionți lungi”, i-a anunțat pe arabii creștini din Najran că îi cheamă să adore același Dumnezeu ca și el. Arabii din Najran sunt mai puțin săraci decât ceilalți arabi. În primul rând, oaza lor se află pe calea caravanelor ce trec de la nord la sud și de la vest la est. Toate caravanele care traversează Arabia se întâlnesc la Najran. Mai mult, ei se ocupă cu țesutul și cu prelucrarea metalelor. La invitația regelui Dhu Nuwas, arabii creștini din Najran au răspuns cuviincios, așa cum se cade să-i răspunzi unui rege, însă ferm: cum că ei Îl iubesc mai mult pe Dumnezeul lor și că nu au intenția să-L lase pe acesta. Voiau să rămână credincioși bunului Iisus.

Credința în Dumnezeu, altfel decât o fac plantele, prinde rădăcini mult mai ușor și mai adânc în pustie decât în pământurile fertile.

În pustie nu există lucru creat de om ori de natură care să împiedice privirea, cugetul sau dorința oamenilor. Nimic nu poate să-l distragă pe om, prin urmare, de la contemplarea veșniciei. Omul se află neîncetat în legătură cu infinitul, care începe chiar înaintea ochilor săi. Când el Îl întâlnește pe Dumnezeu în pustie, Îi rămâne credincios. Așa s-a petrecut și cu creștinii arabi din Najran.

Regele himyaritilor a căutat un pretext pentru a pedepsi acest refuz. Iar pretextul nu se va lăsa așteptat. Orice pretext este asemenea petelor solare: sunt descoperite de acela care vrea să le vadă.

În timp ce Dhu Nuwas își pregătea răzbunarea, cetățenii din Najran se rugau la Iisus Hristos, după cum îi învățase Sfântul Apostol Bartolomeu și alți misionari care trecuseră prin oaza lor, pierdută în nesfârșitul nisip arzător. Creștinii din Najran păstrau amintirea unui epis-

cop, numit Panthenaeus, care încreștinase o regiune vecină cu Yemenul, și a unui preot misionar din Tir, numit Frumentius. Cel de pe urmă nu a fost doar misionar, ci și un administrator iscusit; iar regele din Saana îl rugase să devină ministrul său de finanțe și trezorerierul său (3). Creștinii din Najran păstrau aceste amintiri plini de evlavie și de credincioșie.

În curând s-a ivit pretextul căutat de „domnul cu cârlionți lungi”. Doi copii evrei au fost uciși de niște necunoscuți în cetatea Najran. Tatăl copiilor s-a plâns de acest fapt regelui Dhu Nuwas. Regele s-a adresat atunci din nou creștinilor din Najran și le-a spus că va ierta cele două crime dacă arabii vor îmbrățișa religia iudaică (4). Mesajul lui Dhu Nuwas stipula în mod categoric că nu exista pentru ei o altă nădejde de iertare.

Uciderea fusese săvârșită de un criminal necunoscut. Chiar dacă ar fi fost prins asasinul, aceasta n-ar fi rezolvat problema. În acele timpuri împărăția legea clanului. Individul nu era responsabil nici de binele și nici de răul pe care îl săvârșea. Individul nu exista din punct de vedere penal, nici din punct de vedere civil. Clanul răspundea de crimele și de datoriile oricărui individ care aparținea acestuia. Întreaga colectivitate din Najran se făcea vinovată de crimă. Ea trebuia să fie judecată și pedepsită.

Viața în deșert și condiția nomazilor trebuiau să facă față unor nevoi deosebite, individul, chiar dacă ar fi fost un supraom, neputând să-și asigure propria viață. Persoana reprezenta o cantitate infimă, așa încât ea nu putea să existe în deșert în mod individual. Astfel, clanul se va substitui individului – prin clan înțelegându-se întreaga comunitate căruia acesta aparține.

Din punct de vedere juridic – după legile deșertului – părea just ca această acuzație să lovească în întreaga colectivitate. Ceea ce nu era echitabil din partea regelui Dhu Nuwas era doar prețul cerut pentru sângele vărsat. *Diya*, „prețul sângelui”, era fixat cu exactitate. Se știa atunci – la fel de precis cum se cunoaște astăzi cota la Bursă – care era în deșert prețul real al unei vieți. În general, se aplica legea talionului: moarte pentru moarte. Om pentru om. Copil pentru copil. Prețul cerut de regele Dhu Nuwas era unul aberant. Creștinii din Najran vor refuza să-l plătească. Dhu Nuwas a fost încântat de acest refuz. El a ridicat o armată și a pătruns în Najran prin trădare. Cetatea a fost înconjurată. Poporul s-a adunat în *marbad*, piața centrală a orașului, acolo unde poposeau caravanele. Au venit aici cu toții: copii, femei, bătrâni, domni și sclavi. Toată suflarea din oază.

Dhu Nuwas i-a întrebat dacă vor să devină iudei ori să moară. Cu toții au răspuns că doresc să rămână credincioși Dumnezeului lor. Credincioși până la sfârșitul vieții lor. Și chiar cu prețul vieții lor.

Atunci, „domnul cu cârlionți lungi” a poruncit să fie săpate în marbat, în piața imensă, mai multe gropi adânci. Odată săpate tranșeele, s-au aprins aici focuri uriașe. Când flăcările au țâșnit la fel de înalte precum palmierii, regele Dhu Nuwas a cerut iarăși cetățenilor din Najran să-și schimbe Dumnezeul; dacă nu, vor fi arși de vii. Oamenii – decât să-L trădeze pe Dumnezeul pe Care Îl venerau – au preferat să fie arși de vii. Și au fost azvârliți în flăcările ce ardeau în adâncul tranșeelor. Unul după altul. Pavel de Najran, episcopul cetății, murise cu mult înainte de masacru. Osemintele sale au fost

XVII

Întâlnirea lui Mahomed cu Dumnezeu

Când Mahomed L-a întâlnit pentru prima oară, avea patruzeci de ani. A fost, bineînțeles, un eveniment. Un eveniment care nu a surprins însă pe nimeni la Meca. Mulțimea se înghesuia să-l asculte pe Mahomed povestind despre întâlnirea lui cu Dumnezeu; dar această mulțime e uimită și se entuziasmează mult mai puțin decât la sosirea unei caravane străine. Întâlnirea cu Dumnezeu nu era un lucru extraordinar pentru arabi.

În nici o parte a pământului asemenea întâlniri nu au fost consemnate mai mult decât în Peninsula Arabică, în acest paralelogram din care nouă zecimi sunt acoperite cu nisip. Moise, Avraam, Noe, Iov și o mulțime de patriarhi și de profeți au vorbit cu Domnul precum cu un cioban din apropierea lor. Chiar și Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, când a coborât pe pământ, a venit să viețuiască în aceste locuri, în Peninsula Arabică.

Asceții din toate ținuturile, atunci când se hotărăsc să-L întâlnească pe Dumnezeu, vin în deșertul Arabiei.

Acolo nu există creație naturală ori omenească care ar putea să-l despartă pe om de Dumnezeu. Deșertul cerului se contopește cu deșertul de nisip; se întâlnesc la orizont, împrejurul omului, pentru a nu forma decât un

singur deșert nemărginit. Oamenii se află deodată în cer; îngerii și Creatorul se află dintr-odată în deșertul de aici de jos. Cerul și pământul se contopesc.

Prima întâlnire a lui Mahomed cu Dumnezeu are loc în anul 610 în acest chip. Mahomed e căsătorit cu Kadidja de cincisprezece ani. El duce o viață obscură, lipsită de griji materiale. De la o anumită vârstă, bărbații din Mecca se retrag pe una dintre colinele dimprejurul cetății. Nu departe de casă. Există în jurul Meccăi multe coline și peșteri. Mahomed face la fel ca toată lumea.

„Mahomed, în fiecare an, se retrăgea vreme de o lună de zile pe Muntele Hira” (1).

Abd al-Muttalib s-a retras vreme de o lună, în fiecare an, în aceeași peșteră (2). Această retragere era însoțită de meditație și de rugăciune. Ea se numea *tahannut*.

„În timpul lunii în care, în fiecare an, Profetul se retrăgea, el îi hrănea pe acei săraci care îl cercetau. Când retragerea lui lua sfârșit, înainte de a se întoarce acasă, făcea de șapte, ori chiar de mai multe ori, înconjurul kabiei. După aceea, se îndrepta spre casă” (3).

O altă povestire ne spune: „Mai târziu, Profetul a început să îndrăgească penitența. El s-a retras atunci în peștera din Hira, în care s-a datat tahannutului, adică practicii adorației, vreme de mai multe nopți la rând, fără să se întoarcă acasă. Astfel că el se aprovizionă cu cele ale gurii pentru această perioadă. Se întorcea apoi la Kadidja și își lua provizii necesare pentru o nouă retragere. Aceasta a durat până ce adevărul i-a fost descoperit în peștera din Hira” (4).

Un călător englez din secolul al XVII-lea vorbește despre colinele din jurul orașului Mecca, unde avea loc

retragerea: „Mecca este situată într-un ținut pustiu, în fundul unei văi ori, mai bine zis, în mijlocul mai multor coline nu prea înalte... Orașul este înconjurat de o mulțime de movile, foarte apropiate unele de altele. Am urcat pe vârful uneia dintre ele și n-am putut să o văd pe cea mai îndepărtată... Ele sunt alcătuite din stânci întunecate; văzute din depărtare, seamănă cumva cu clăile de fân...” (5).

Un călător contemporan vorbește despre Muntele Hira, locul în care Mahomed L-a întâlnit pe Dumnezeu: „Am vizitat această peșteră din Hira, care se află în vârful *jabal al-nur*, „Muntele Luminii”, situată la un kilometru de casa lui Mahomed. Muntele Nur are un aspect foarte ciudat. El poate fi zărit, de altfel, de la mare depărtare printre numeroșii munți care îl înconjoară. Peștera Hira este alcătuită din pietre îngrămădite laolaltă, care formează cei trei pereți, cât și bolta.

Ea este destul de înaltă pentru a permite unui om să stea în picioare, fără să atingă cu capul său bolta, și destul de lungă ca să-i îngăduie să se întindă aici. Întâmplător sau nu, orientarea peșterii este îndreptată către kaa-ba. Jos, stânca este bine bătătorită și se poate așeza aici un așternut. Intrarea este formată dintr-o mică deschizătură, situată destul de sus, ceea ce face să fii nevoit să urci mai multe trepte, cioplite în stâncă, înainte de a intra în acest loc” (6).

„Tradiția populară afirmă că această peșteră din Muntele Hira a fost făcută de diavol printr-o lovitură de spadă în flancul stâncii” (7).

Mahomed a început, iată, retragerile sale în fiecare an. Ele au început să aibă loc mai cu seamă după vârsta de

patruzeci de ani. Retragera avea loc în timpul Ramadanului, care este o lună de post și de pocăință. Într-o noapte din această lună totul este cu puțință. În noaptea de Kadîr. În această noapte, minunile sunt la îndemâna oricui. „În acea noapte natura doarme. Fluviile încetează să curgă. Vântul se oprește. Duhurile rele uită să mai ia aminte la cele ce se petrec în lume. Poți auzi atunci cum crește iarba și cum astrele vorbesc între ele. Din râurile ațipite se înalță nimfe. Nisipul deșertului este inundat de o toropeală adâncă. Oamenii care stau de veghe în noaptea de Kadîr vor deveni înțelepți și sfinți; căci în acea noapte ei văd universul printre degetele lui Dumnezeu” (8).

Necazul este că nici un muritor nu știe care dintre cele treizeci de nopți ale lunii Ramadanului este noaptea de Kadîr în care ar trebui să priveghezi.

Când această noapte vine, toți oamenii dorm. Puțini muritori au privilegiul de a fi treji și de a vedea universul printre degetele lui Dumnezeu. Ei vor fi sfinți și înțelepți până la sfârșitul zilelor lor pământești.

Când orientalii vorbesc despre un har al Celui Atotputernic și de omul care a primit acest har, ei spun că aceste lucruri nu sunt cu puțință decât în noaptea de Kadîr, în noaptea minunilor (9).

În timpul acestei nopți a minunilor de Kadîr, Mahomed are prima lui întâlnire cu Dumnezeu. Coranul spune:

„Noi ți-am trimis Coranul în noaptea vestită.

Cine îți va face cunoscut prețul acestei nopți slăvite?

Ea este mai de preț decât o mie de luni.

Ea a fost sfințită prin venirea îngerilor și a Duhului.

Ei vor asculta de poruncile Celui Veșnic și vor aduce legi despre toate lucrurile.